

Ewa Stolarczyk

GRA W KOLORY

Program Nauczania Edukacji Wczesnoszkolnej

Warszawa 2009

Redakcja
Barbara Tichy

Skład i łamanie
Paweł Kowalski

© Copyright by Wydawnictwo JUKA-91 Sp. z o.o.

ISBN 978-83-7253-636-5

Wydawnictwo JUKA-91 Sp. z o.o.
ul. Jutrzenki 118
02-230 Warszawa
tel.: 0 22 381 72 07, faks: 0 22 381 72 10
infolinia: 0 800 650 300
e-mail: juka@juka.edu.pl
www.juka.edu.pl

SPIS TREŚCI

Wstęp	4
I. Współczesna szkoła	6
II. Dziecko w młodszym wieku szkolnym.....	8
III. Ramowy plan edukacji wczesnoszkolnej.....	11
IV. Cele edukacyjne edukacji wczesnoszkolnej	13
V. Zadania szkoły i nauczyciela	14
VI. Treści nauczania i osiągnięcia uczniów	15
1. Edukacja polonistyczna	15
2. Edukacja matematyczna	18
3. Edukacja muzyczna.....	21
4. Edukacja plastyczna.....	22
5. Edukacja techniczna.....	23
6. Edukacja przyrodnicza.....	24
7. Wychowania fizyczne.....	26
8. Edukacja społeczna	27
9. Zajęcia komputerowe.....	28
10. Etyka.....	30
VII. Ocenianie w kształceniu zintegrowanym.	31
VIII. Strony internetowe dla nauczycieli	33
Zakończenie.....	35
Załączniki	36

WSTĘP

Zmiany zachodzące w społeczeństwie powinny znaleźć swoje odbicie w procesie wychowania i nauczania. Nowoczesna szkoła ma przygotować przyszłych obywateli świadomych współczesnego świata. Kształcenie dzieci od najmłodszych lat budzi ostatnio coraz większe zainteresowanie. Wynika to m.in. z ogromnego zapotrzebowania społeczeństwa na ludzi zdolnych, kreatywnych i twórczych, o nieprzeciętnym sposobie myślenia. Wymóg kreatywnej postawy jednostki wiąże się przede wszystkim z tym, w jaki sposób człowiek uczestniczy w strukturze rzeczywistości społeczno-produkcyjnej świata oraz zachodzących w tym świecie zmianach. Nie ulega wątpliwości, że przygotowanie każdego człowieka do aktywnego udziału w tak zmieniającym się świecie wymaga jak najwcześniejszych oddziaływań. Edukacja wczesnoszkolna zapewnia optymalne warunki wszechstronnego i harmonijnego rozwoju osobowości dziecka, dążąc przede wszystkim do aktywizowania i rozwijania postaw twórczych uczniów w procesie nauczania – uczenia się. Wychodząc naprzeciw nowatorskim prądom w pedagogice wczesnoszkolnej, należy proces kształcenia dostosowywać do możliwości i indywidualnych potrzeb uczniów, uwzględniając zwiększone aspiracje edukacyjne dzieci i młodzieży. „Aktywność twórcza – to podejmowana chętnie i uprawiana z zadowoleniem, oparta na własnych pomysłach i mniej lub bardziej świadoma celu, osobista działalność ucznia, prowadzona w poczuciu odpowiedzialności, stymulowana zwłaszcza przez otwarte lub zamknięte zadania problemowe zintegrowane z potrzebami dziecka i jego środowiska, której wynikiem jest stworzenie lub odkrycie przez uczącego się czegoś dla niego nowego i pożytecznego, zasadniczo z zakresu wymagań ustalonych w programie nauczania początkowego”¹.

Cele wszechstronnej aktywności twórczej to:

- rozwijanie zainteresowań i zdolności twórczych uczniów
- wdrażanie do samodzielnych poszukiwań i aktywności
- inspirowanie do nawiązywania kontaktów międzyludzkich, wzajemnej życzliwości i tolerancji
- tworzenie poczucia odpowiedzialności za wspólne przedsięwzięcie
- wyrabianie szacunku dla pracy własnej i innych
- dostrzeganie własnych możliwości i umiejętności poprzez likwidowanie niewiary we własne siły.

Edukacja wczesnoszkolna powinna mieć charakter uniwersalny i powszechny, ale jednocześnie zachowujący specyfikę środowiska, w którym dorasta dziecko. Zadaniem tej edukacji jest taki dobór treści i sposób ich przekazywania, aby u dzieci rozwijały się zainteresowania nauką, pragnienie poznawania czegoś nowego, motywacja do działania. Edukacja wczesnoszkolna jest łącznikiem między

---

¹ J. Kujawiński, *Kierowanie własną aktywnością twórczą w nauczaniu początkowym matematyki*. „Życie Szkoły” 1981, nr 4, s. 2.

wychowaniem przedszkolnym a nauczaniem przedmiotowym, co znajduje odzwierciedlenie w formach zajęć i treściach programowych. Edukacja XXI wieku według Międzynarodowej Komisji do Spraw Edukacji skupia się wokół czterech aspektów kształcenia:

- uczyć się, aby wiedzieć
- uczyć się, aby działać
- uczyć się, aby żyć wspólnie
- uczyć się, aby być.

W celu należytego przygotowania swych wychowanków do życia w rozwijającym się świecie, szkoła musi wspomagać proces kształcenia różnorodnymi środkami dydaktycznymi, podkreślając szczególne znaczenie środków służących dzieciom do różnych działań (liczmany, klocki, gry, układanki), podejmowania ról (maski, stroje różnych postaci, kukielki, pacynki), poznawania otaczającego świata (środki demonstracyjne – plansze, zegary, termometry), a także obserwowania naturalnego środowiska (hodowla roślin i zwierząt). Coraz częściej wielu nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej wykazuje zainteresowanie wykorzystaniem w pracy pedagogicznej edukacyjnych programów komputerowych jako narzędzia do wspomaganie procesu nauczania – uczenia się.

I. WSPÓŁCZESNA SZKOŁA

Uczeń współczesnej szkoły to członek nowej społeczności. Zmianie będzie musiała ulec szkoła, która powinna dostosować się do potrzeb i możliwości nowego pokolenia, które jest zupełnie inne i wymaga innego sposobu uczenia. Oczekiwania uczniów i rodziców wobec współczesnej szkoły zawierają się w kilku punktach. Szkoła powinna:

- być atrakcyjna dla uczniów, by ich przyciągnąć swoją ofertą
- prowadzić proces edukacyjny charakterystyczny dla kształcenia nowoczesnego
- przygotować do życia przepelnionego wzajemną współpracą i grupową konkurencją
- przygotować do aktywności, kreatywności, samodzielności.

„Nowy model szkoły opiera się niewątpliwie na gruncie psychologii poznawczej. Świadczyć o tym mogą nowe trendy i kierunki w pedagogice współczesnej, stanowiące o tym, iż o efektywności procesów kształcenia możemy mówić w dwójakich kategoriach, mianowicie efektu i procesu, który na ów efekt się składał. Zatem za równorzędne czynniki składające się na efektywność kształcenia uznaje się wyniki ilościowe i jakościowe.

Transformacji ulega, w sposób zauważalny, środowisko uczenia się: o ile w szkole tradycyjnej klasę szkolną przenika indywidualne współzawodnictwo, o tyle w szkole społeczeństwa informacyjnego, klasę przenika współpraca i współzawodnictwo grupowe, opierające się na operacjach poznawczych wyższego rzędu i jego efektach w postaci: wiedzy deklaratywnej (wiem, że...), wiedzy proceduralnej (wiem, jak i dlaczego...) oraz wiedzy kontekstowej (wiem, kiedy...). Jak wynika z powyższego wywodu, transformacji ulegają wszystkie podmioty uczestniczące w procesie edukacyjnym”².

Nauczyciel przestaje być „wszechwiedzącym ekspertem”, a staje się przewodnikiem, a czasami uczniem, gdyż często będzie się musiał przyznać, że czegoś nie wie, ale wyszuka tę informację. Nowoczesne kształcenie wymaga śledzenia rozwoju uczniów. Rozpoznawanie osiągnięć uczniów, czyli diagnoza, pozwoli rozpoznać możliwości uczniów, ich zdolności i problemy rozwojowe. Celem prowadzenia diagnozy jest opracowanie zaleceń i wskazówek do indywidualnej pracy z dzieckiem, która będzie miała na celu wspomaganie i wspieranie potencjalnych możliwości dziecka. Nauczyciel ma towarzyszyć dziecku, wspierając je, doceniając i akceptując. Ważne jest stosowanie zróżnicowanych form aktywności dziecka. Obok pogadanek i wyjaśniania zjawisk konieczne staje się stwarzanie sytuacji zmuszających dziecko do zadawania pytań, dyskusji i samodzielnego szukania odpowiedzi. Ogromne znaczenia mają wszelkie rozmowy, w których nauczyciel jest słuchaczem, ale zadaje również dzieciom pytania, często otwarte, inspirujące do

² T. Lewowicki, B. Siemieniecki, (red.) *Współczesna technologia informacyjna i edukacja medialna*, Adam Marszałek, Toruń 2005, s. 83–84.

poszukiwania odpowiedzi. Uczeń wtedy staje się badaczem, który uczy się, poszukując. Tempo i dynamika rozwoju dziecka w wieku wczesnoszkolnym są bardzo nierównomierne, a przecież różnice w poziomie rozwoju poszczególnych dzieci są znaczne. Wymaga to od nauczyciela indywidualnego podejścia do każdego ucznia, stworzenie intensywnego programu wspomagającego. Dlatego zmiany muszą też ulec sposoby sprawdzania osiągnięć uczniów. Nauczyciel ocenia nie tylko wynik wykonanego zadania, lecz także proces dochodzenia do jego rozwiązania, czyli element poznawczy i praktyczny. Żeby sprawdzić osiągnięcia uczniów, trzeba wiedzieć, do czego się dąży, czyli jakie są oczekiwania. Znaleźć muszą być więc pewne normy, zwane standardami edukacyjnymi, które określają wyniki edukacji szkolnej. Standardy te stanowią podstawę do opracowania wymagań programowych, czyli listy oczekiwanych umiejętności i kompetencji na danym etapie edukacji.

Szczególnie istotny okazuje się problem kompetencji zawodowych nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej, gdyż kształcenie zintegrowane jako fundamentalny szczebel kształcenia ma specyficzne znaczenie w rozwoju psychofizycznym uczniów. Podatność dziecka w tym przedziale wiekowym na oddziaływanie pedagoga oraz wrażliwość poznawcza, estetyczna i moralna dziecka zmuszają nauczycieli do ciągłego pogłębiania swoich kompetencji. Ma to również ogromne znaczenie, jeśli chodzi o prestiż szkoły, gdyż dążymy do tego, by polskie szkoły mogły nazwać się europejskimi, a nastąpić to może wówczas, gdy polski nauczyciel będzie miał odpowiedni poziom wiedzy, również tej dotyczącej aktualnych informacji i nowinek ze świata mediów.

Zadaniem nauczyciela jest zatem podążanie za nowościami. Przed edukacją pojawiają się więc nowe zadania. Swym zasięgiem obejmują one nie tylko przygotowanie dzieci i młodzieży do życia w nowoczesnym społeczeństwie, lecz również przygotowanie do tego nauczycieli, metodyków, psychologów i wielu innych przedstawicieli dyscyplin naukowych. Podstawowym zadaniem edukacji jest więc otwieranie umysłów na rozmaite możliwości postępu, alternatywne rozwiązania, kreatywność. Szkoły medialne, stosujące nowoczesne technologie, zatrudniające nowoczesnych nauczycieli i zarządzane przez dyrektora – menedżera, to szkoły przyszłości, które dobrze przygotowują dzieci i młodzież do życia we współczesnej rzeczywistości.

II. DZIECKO W MŁODSZYM WIEKU SZKOLNYM

Pierwsze lata pobytu dziecka w szkole są okresem bardzo istotnym dla dalszego rozwoju ze względu na pełnione przez szkołę funkcje kształtujące, poznawcze, opiekuńczo-wychowawcze i kompensacyjno-korekcyjne, przygotowujące do dalszej edukacji. Dziecko w wieku sześciu lat, wkraczając w mury szkolne, ma za sobą okres przedszkolny zdominowany przez zabawę. Od tego momentu zmienia się jego codzienny tryb życia, jego rola i zadania jako ucznia. Dziecko, stając się uczniem, stopniowo przyzwyczaja się do nauki, co wymaga wyjątkowych zabiegów pedagogicznych ze strony nauczycieli. Ważną rolę w tym okresie pełni również środowisko domowe dziecka, w którym powinno ono znaleźć zrozumienie, czułość i miłość. W rozwoju psychofizycznym dziecka sześciolatniego istotne jest bowiem, by w naturalny sposób rozbudzić w nim chęć poznawania nowego i chęć pokonywania trudności, które napotka. Jest to możliwe wówczas, gdy ma ono wyrobione poczucie własnej wartości, czuje się bezpieczne i kochane. Dziecko przygotowane do nauki w szkole osiąga tzw. dojrzałość szkolną. Profesor W. Okoń sformułował definicję dojrzałości szkolnej: „dojrzałość szkolna to osiągnięcie przez dziecko takiego stopnia rozwoju umysłowego, emocjonalnego, społecznego i fizycznego, jaki umożliwia mu udział w życiu szkolnym i opanowanie treści programowych w klasie I”.³

Dziecko i świat, w którym ono żyje, określa teoria holistyczna w następujący sposób: „dziecko jest spójną, zintegrowaną całością i dlatego należy je wspomagać w rozwoju całościowym, a nie tylko umysłowym. Należy więc zapewnić mu rozwój sfer: psychicznej, fizycznej i umysłowej, bowiem przewaga oddziaływań skierowanych tylko na jedną sferę odbija się niekorzystnie na pozostałych (...). Zintegrowany jest świat, w którym dziecko żyje, należy go więc poznać w jego związkach i zależnościach”⁴.

Młodszy wiek szkolny to okres rozkwitu zdolności intelektualnych. Ucznia klas początkowych charakteryzują takie cechy jak: zwiększona wrażliwość, gotowość przyswajania materiału, wiara w prawdziwość tego, co jest mu przekazywane. Cechy te sprzyjają rozwojowi ogólnych i specjalnych zdolności. Procesy poznawcze stają się coraz bardziej dowolne i przebiegają z większym udziałem świadomości dziecka, które uczy się kierowania swoją uwagą, spostrzeganiem i pamięcią. Potrafi dłużej koncentrować się na przedmiotach, planowo zmieniać obiekt swego zainteresowania. Systematycznie zwiększa pojemność swojej pamięci.

Pomimo istniejących niewątpliwie różnic indywidualnych, szkoła dzięki systematycznemu nauczaniu, intensyfikacji oddziaływań wychowawczych usiłuje te

³ W. Okoń, *Słownik Pedagogiczny*, PWN, Warszawa 1987.

⁴ K. Duraj-Nowakowa, *Integrowanie edukacji wczesnoszkolnej*. Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 1998.

różnice niwelować, powodując „szybkie przeobrażenia w świadomości i osobowości dzieci, szczególnie w sferze umysłowej i społecznej”⁵.

Dziecko w tym wieku interesuje się wszystkim, co je otacza, i w miarę potrzeb poszerza się jego wiedza. Źródłem przyjemności staje się osiągnięcie celów poprzedzone pokonaniem trudności. U dziecka w omawianym wieku rozwija się uwaga dowolna. Coraz bardziej świadomie koncentruje się ono na treści lekcji, nawet jeśli rodzaj wykonywanych zajęć nie jest dla niego specjalnie ciekawy. Spostrzeżenia w tym wieku przybierają charakter bardziej analityczny. Dziecko potrafi rozpoznać cechy i właściwości danego przedmiotu oraz dostrzegać je w innych, podobnych obiektach. Pod wpływem nauki szkolnej kształtuje się umiejętność uważnego obserwowania różnych zjawisk zachodzących w najbliższym otoczeniu. Rozwijają się cechy pamięci, takie jak: szybkość, trwałość, pojemność. Największe kłopoty sprawia dziecku z klas młodszych odszukiwanie i wydobywanie z zasobu pamięciowego tych wiadomości, które są w danej chwili potrzebne, gdyż umiejętność segregowania, klasyfikowania pojęć i informacji nie jest jeszcze rozwinięta. „W zapamiętywaniu i przypominaniu coraz bardziej skomplikowanych zagadnień pomaga dziecku kształtująca się pamięć logiczna i pamięć dowolna”⁶. Sfera emocjonalna w młodszym wieku szkolnym ulega wielkim przeobrażeniom w kierunku rozwoju uczuć wyższych. Dziecko w tym okresie wyraża w sposób burzliwy swoje emocje, lecz w miarę upływu czasu staje się ono coraz bardziej zdolne do przeżywania trwających dłużej stanów emocjonalnych. Ważną rolę w uczeniu się i zapamiętywaniu odgrywa motywacja. Dziecko łatwiej i trwale zapamiętuje to, co chce zapamiętać, co je interesuje, co jest dla niego przyjemne, pociąga je sam proces uczenia się. Lubią czytać, pisać, liczyć, opowiadać, rysować, lubią prace, które wymagają od nich jak najwięcej aktywności. Szkolne uczenie się to działalność przede wszystkim poznawcza, skierowana na jakiś cel.

Praca z dziećmi klas młodszych powinna być ukierunkowana przede wszystkim na aktywizowanie i rozwijanie postaw twórczych uczniów w procesie nauczania – uczenia się, uwzględniając potrzeby dzieci zdolnych. Te uwarunkowania aktywności należy urzeczywistniać przez:

1. Stosowanie modelu lekcji aktywizującej uczniów, w której wyróżniamy następujące etapy:
  - a) przygotowanie warunków emocjonalno-motywacyjnych i metodyczno-organizacyjnych do rozwiązania problemów,
  - b) projektowanie – samodzielne wytwarzanie przez uczniów indywidualnych pomysłów dotyczących rozwijania problemu,
  - c) realizowanie wybranych pomysłów w toku pracy indywidualnej lub grupowej,
  - d) planowanie dalszej pracy twórczej lekcyjnej i domowej.

---

⁵ L. Wołoszynowa, *Młodszy wiek szkolny*, w: M. Żebrowska, (red) *Psychologia rozwojowa dzieci i młodzieży*, PWN, Warszawa 1975.

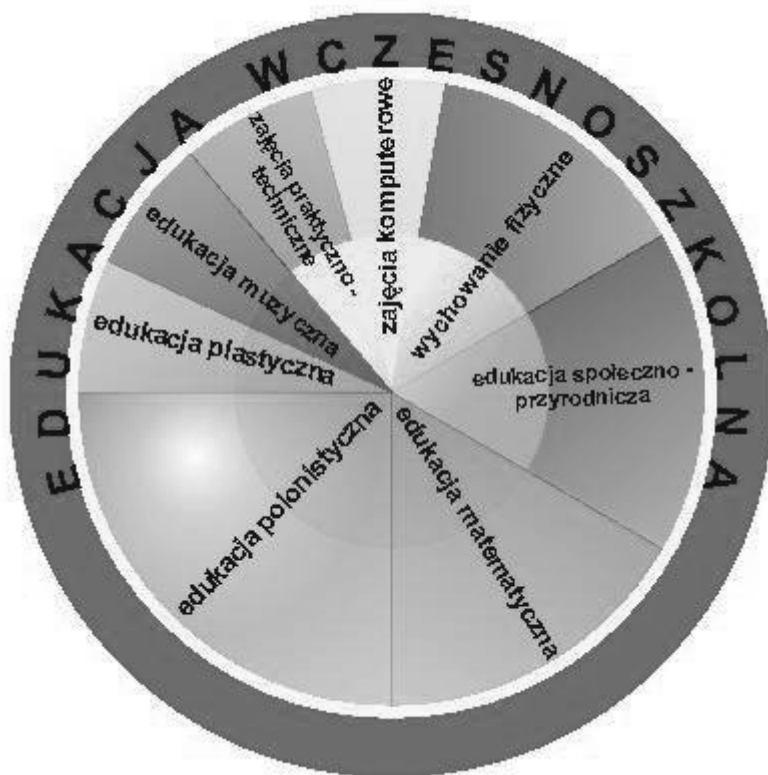
⁶ E.B. Hurlock, *Rozwój dziecka*, PWN, Warszawa 1985.

2. Prowadzenie zajęć w formie ciągów tematycznych – integralne ośrodki tematyczne.
3. Dobieranie odpowiednich form i metod pracy:
  - a) metoda rozwijania aktywności twórczej, eksperymentu, problemowa, ekspresyjna, działalności praktycznej,
  - b) zabawowa forma pracy, która rozbudza zainteresowania uczniów i zachęca do działania,
  - c) zabawy integrujące,
  - d) organizacja życia klasowego.
4. Stosowanie wielopoziomowego programu nauczania (indywidualizacja).
5. Intensywny kontakt z rzeczywistością społeczną, kulturalną i przyrodniczą (wycieczki).
6. Rozwijanie zainteresowań.
7. Wykorzystywanie twórczości własnej uczniów.

III. RAMOWY PLAN EDUKACJI WCZESNOSZKOLNEJ

Na edukację wczesnoszkolną składa się ramowy plan nauczania opracowany na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 marca 2009 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 54, poz. 442). Plan ten przewiduje zajęcia całościowe, uwzględniając wszystkie rodzaje edukacji w każdym dniu nauki.

Edukacje, zajęcia	Liczba godzin w cyklu trzyletnim	Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3	Uwagi organizacyjne
Edukacja wczesnoszkolna	60	20	20	20	Zajęcia zintegrowane obowiązkowe
Wyszczególniona liczba godzin zajęć wchodzących w skład edukacji wczesnoszkolnej					
Język obcy nowożytny	190 godzin w cyklu trzyletnim	Zajęcia prowadzone przez nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej w sposób zintegrowany z pozostałymi edukacjami lub przez nauczyciela specjalistę w sposób klasowo-lekcyjny.			
Edukacja muzyczna	95 godzin w cyklu trzyletnim	Zajęcia prowadzone przez nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej w sposób zintegrowany z pozostałymi edukacjami lub przez nauczyciela specjalistę w sposób klasowo-lekcyjny.			
Edukacja plastyczna	95 godzin w cyklu trzyletnim				
Wychowanie fizyczne	290 godzin w cyklu trzyletnim	Zajęcia mogą być prowadzone przez nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej lub przez nauczyciela specjalistę (3 godziny tygodniowo) w sposób wyodrębniony z zajęć zintegrowanych.			
Zajęcia komputerowe	95 godzin w cyklu trzyletnim	Zajęcia prowadzone przez nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej w sposób zintegrowany z pozostałymi edukacjami lub przez nauczyciela specjalistę w sposób klasowo-lekcyjny.			
Godziny do dyspozycji dyrektora	3 godziny tygodniowo w trzyletnim okresie nauczania	Przeznaczone powinny być zgodnie z rozporządzeniem MEN z dnia 23 marca 2009 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. Nr. 54, poz. 442).			

Wykres 1. Zajęcia edukacyjne w edukacji wczesnoszkolnej

IV. CELE EDUKACYJNE EDUKACJI WCZESNOSZKOLNEJ

Celem edukacji wczesnoszkolnej jest wspomaganie dziecka w rozwoju intelektualnym, emocjonalnym, społecznym, fizycznym, estetycznym i etycznym. Ważne jest również takie wychowanie, aby dziecko na miarę swoich możliwości było przygotowane do życia w zgodzie z samym sobą, ludźmi i przyrodą. Jednocześnie dąży się do ukształtowania systemu wiadomości i umiejętności potrzebnych dziecku do poznawania i rozumienia świata, radzenia sobie w codziennych sytuacjach oraz do kontynuowania nauki w klasach IV–VI szkoły podstawowej.

Najważniejsze cele to:

- dbanie o wieloaspektowość rozwoju ucznia
- zainspirowanie dziecka do nauki i pracy
- wdrażanie do samodzielności, odpowiedzialności, umiejętności koncentracji uwagi, współpracy w grupie
- rozwijanie umiejętności wypowiadania się, czytania i pisania
- rozwijanie logicznego myślenia i wyciągania wniosków
- pokazanie sposobów rozwiązywania problemów
- wdrażanie do słuchania i rozumienia poleceń
- wdrażanie do szanowania siebie i kolegów
- pogłębianie wiary we własne możliwości
- uświadomienie dziecku pojęcia sukcesu i umożliwienie jego osiągnięcia
- zachęcanie do aktywności w życiu całej społeczności szkolnej
- dawanie dziecku możliwości podejmowania samodzielnych decyzji
- stworzenie przyjaznej atmosfery w celu rozładowania napięcia
- w przypadku bariery lęku i obaw, pomoc w ich przełamaniu
- wyrabianie poczucia sprawiedliwości i zdrowej rywalizacji
- wyrabianie poczucia uczciwości, solidarności i bezpieczeństwa
- ćwiczenie zręczności, refleksu i orientacji
- pobudzanie i rozwijanie wyobraźni
- poszerzenie słownictwa dziecka
- poznawanie zasad i reguł zachowania oraz ich przestrzeganie w określonym miejscu i czasie
- opanowanie zasad ortograficznych i umiejętności ich stosowania w praktycznych działaniach
- doskonalenie porównywania, rozpoznawania i kojarzenia
- doskonalenie pamięci wzrokowej i słuchowej
- doskonalenie umiejętności analizy i syntezy wzrokowo-słuchowej
- uświadomienie dziecku, że jest częścią świata przyrody, który go otacza, wyrobienie wrażliwości na jego piękno i potrzeby życia z nim w zgodzie
- kształtowanie podstawowych pojęć matematycznych.

V. ZADANIA SZKOŁY I NAUCZYCIELA

Współczesna edukacja nie może funkcjonować bez nowoczesnych środków dydaktycznych, do których przede wszystkim zalicza się komputer. Technologia informacyjna jest dziś zintegrowana z procesem kształcenia, dostarczając dydaktyce nowych środków dydaktycznych i umożliwiając stosowanie nowych metod pracy. Jednocześnie stawia przed szkolnictwem nowe zadania. Konieczne jest bowiem wyposażenie uczniów w odpowiednią wiedzę i umiejętności jej wykorzystania, a w przyszłości przygotowanie do życia i funkcjonowania w społeczeństwie informacyjnym.

Kształcenie zintegrowane daje wiele możliwości organizacyjnych, metodycznych i tematycznych nauczycielom. Integrowanie treści edukacyjnych pozwala na łączenie przedmiotów w całość. Każdy dzień szkolny ma określony temat, wokół którego koncentruje się cały proces dydaktyczny. Edukacja wczesnoszkolna nastawiona jest na wszechstronny rozwój osobowości dziecka. Praca dydaktyczno-wychowawcza jest wielostronną działalnością, w której procesy nauczania, uczenia się i wychowania wzajemnie się uzupełniają.

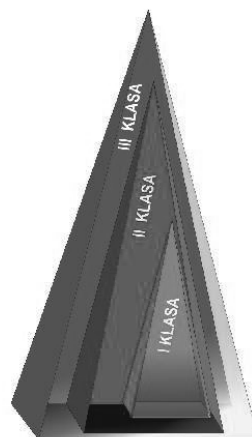
Główne zadania szkoły i nauczyciela to:

- realizowanie programu nauczania dostosowanego do indywidualnych potrzeb i możliwości dziecka
- egzekwowanie trójstronności w oddziaływaniach wychowawczych i dydaktycznych uczeń – nauczyciel – rodzice
- rozwijanie predyspozycji i zdolności poznawczych dzieci
- stworzenia uczniom przyjaznych, bezpiecznych i zdrowych warunków do nauki i zabawy
- umożliwienie indywidualnego i zespołowego działania dziecka
- rozwijanie samodzielności oraz odpowiedzialności za siebie
- pobudzenie do samodzielnej i twórczej działalności plastycznej, muzycznej i ruchowej
- wspomaganie wszechstronnego i harmonijnego rozwoju ucznia poprzez rozwijanie jego aktywności badawczej, a także działalności twórczej
- stworzenie warunków do nabywania przez dziecko umiejętności czytania i pisanie, zdobywania wiadomości i sprawności matematycznych, potrzebnych w sytuacjach typowych i nietypowych na miarę ucznia klas młodszych
- rozwijanie samodzielności, logicznego myślenia i umiejętności potrzebnych do zrozumienia świata
- zagwarantowanie dziecku dostępu do różnych źródeł informacji i możliwości korzystania z nich
- przedstawienie warunków bezpiecznej i higienicznej pracy przy komputerze
- kształtowanie u dzieci cech osobowościowych niezbędnych do aktywnego i etycznego uczestnictwa w życiu społecznym.

VI. TREŚCI NAUCZANIA I OSIĄGNIĘCIA UCZNIÓW

Treści nauczania ułożone są w sposób spiralny, co oznacza, że będą one powtarzać się w kolejnych klasach na różnych poziomach nauczania, umożliwiając dziecku zdobycie wiadomości i umiejętności zgodnie ze wzrastającymi możliwościami intelektualno-percepcyjnymi. Program skonstruowany jest tak, by dziecko w jak najbardziej naturalny sposób nabywało wiedzę i umiało ją wykorzystać w praktycznym działaniu. Podczas zajęć dzieci pracują samodzielnie, a nauczyciel ukierunkowuje czynności uczniów. Nauczanie uczniów klas młodszych wspomagane jest rozwiązaniami programowymi i metodycznymi mającymi na celu poszerzenie zakresu realizowanych treści i celów w edukacji wczesnoszkolnej. Program ten uwzględnia również rozwijanie kluczowych umiejętności, tzw. kompetencji ucznia, są to:

- uczenie się
- myślenie
- poszukiwanie
- doskonalenie się
- komunikowanie się
- współpraca
- działanie

Wykres 2. *Spiralny układ treści*

Osiągnięcia uczniów na poszczególnych poziomach nauczania, w każdym z wymienionych zakresów edukacyjnych, wynikają z „Podstawy programowej” wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z dnia 15 stycznia 2009 r Nr 4, poz 17).

1. Edukacja polonistyczna

Edukacja polonistyczna pełni nadrzędną rolę w edukacji elementarnej, co wiąże się z nauką komunikatywnego posługiwania się przez dzieci językiem ojczystym w mowie i w piśmie. Zakres edukacji polonistycznej obejmuje trzy elementy:

- początkową naukę czytania i pisania
- kształcenie językowe
- kształcenie literackie.

Umiejętność czytania, jaką dziecko ma zdobyć w pierwszych latach nauki, jest integralnie powiązana z umiejętnością pisania. Najważniejszym elementem umiejętności czytania jest rozumienie napisanego tekstu; aby to osiągnąć dzieci muszą

znać poszczególne znaki języka pisanego, czyli litery. Cechy dobrego czytania to: płynność, poprawność, biegiłość i wyrazistość.

Umiejętność pisania polega przede wszystkim na zdolności do spostrzegania, umożliwiającego rozpoznawanie, porównywanie i odtwarzanie znaków graficznych z uwzględnieniem ich charakterystycznych elementów. Pisanie to również zdolność przetwarzania ruchu na obraz ruchu. Umiejętność pisania zostaje przez dziecko osiągnięta wówczas, gdy pismo dziecka odpowiada następującym kryteriom, jest:

- czytelne
- poprawne pod względem łączenia liter
- estetyczne.

Funkcją nadrzędną języka jest funkcja komunikatywna. Określona sytuacja, w której znajdzie się dziecko, wymagać będzie zastosowania przez nie odpowiedniej konstrukcji składniowej jego wypowiedzi. Dziecko powinno umieć sformułować zdania o prostej i poprawnej strukturze, wyrażające jego myśli. Ważna jest umiejętność publicznego występowania, operowanie głosem adekwatnie do sytuacji przekazu, a także kontakt z audytorium, co wiąże się z nabywaniem umiejętności asertywnego wyrażania własnych opinii i ocen oraz odbierania i oceniania komunikatów wyrażanych w różnorodnych formach.

W zakresie kształcenia literackiego nadrzędną umiejętnością jest rozumienie czytanych tekstów polegające na „przekładaniu” języka symbolicznego na język wyobrażeń. W edukacji elementarnej wyróżnia się trzy poziomy rozumienia tekstu:

- wyodrębnianie z tekstu poszczególnych faktów i wydarzeń,
- wyodrębnianie stosunków przyczynowo-skutkowych,
- wyodrębnianie głównej myśli danego utworu literackiego.

Jestem Polakiem, czytam i piszę po polsku	
Zakres tematyczny	Przewidywane osiągnięcia ucznia w zakresie umiejętności, wiadomości i sprawności. Uczeń:
Klasa pierwsza	
Komunikuję się z innymi ludźmi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uważnie słucha wypowiedzi innych osób, rozumie proste słowne informacje; udziela odpowiedzi na pytania i samodzielnie formułuje pytania; w jasny sposób potrafi przekazać swoje spostrzeżenia, potrzeby i odczucia. 2. Aktywnie uczestniczy w rozmowach na tematy związane z życiem rodzinnym i szkolnym, także inspirowane literaturą i sztuką. 3. Rozmawia w kulturalny sposób: zwraca się bezpośrednio do rozmówcy, mówi na temat, zadaje pytania i odpowiada na pytania innych osób, dostosowuje ton głosu, pauzy, tempo i odpowiednią intonację do sytuacji, w której się znajduje. 4. Porównuje, dostrzega różnice i podobieństwa, klasyfikuje, analizuje, wnioskuje i uogólnia na podstawie dokonanych obserwacji, wcześniej zdobytej wiedzy i możliwości intelektualnych. 5. Opowiada i tworzy historyjki obrazkowe.

Już czytam i piszę	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozumie sens kodowania oraz dekodowania; odczytuje uproszczone rysunki, piktogramy, znaki informacyjne i napisy. 2. Zna wszystkie litery alfabetu, czyta i rozumie proste, krótkie teksty. 3. Pisze proste, krótkie zdania, przepisuje, pisze z pamięci. 4. Dbą o estetykę i poprawność graficzną pisma, przestrzegając zasad kaligrafii. 5. Rozumie i stosuje w praktyce określenia: wyraz, głoska, litera, sylaba, zdanie. 6. Stosuje wielką literę na początku zdania, znaki interpunkcyjne w środku zdania i na końcu. 7. Interesuje się książką i czytaniem; słucha w skupieniu czytanych utworów (np. baśni, opowiadań, wierszy), w miarę swoich możliwości czyta w skupieniu lektury wskazane przez nauczyciela. 8. Korzysta z pakietów edukacyjnych (np. zeszytów ćwiczeń i innych pomocy dydaktycznych) pod kierunkiem nauczyciela;
Bawię się w teatr	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uczestniczy w zabawie teatralnej, ilustruje mimiką, gestem, ruchem zachowania bohatera literackiego lub wymyślonego przez siebie. 2. Rozumie umowne znaczenie rekwizytu i umie posłużyć się nim w odgrywanej scenie. 3. Odtwarza z pamięci teksty z literatury dziecięcej, np. wiersze, piosenki, fragmenty prozy. 4. Tworzy ruchowe opowieści.
Klasa druga	
Komunikuję się z innymi ludźmi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Porozumiewa się z rówieśnikami, z osobami dorosłymi; prowadzi dialog. 2. Opisuje przedmiot lub sytuację. 3. Wypowiada się na podany temat, budując zdania wyrażające określona intencję. 4. Układa zdania opisujące przedmioty. 5. Wypowiada się na temat utworów literackich. Przytacza nazwiska i tytuły ulubionych książek.
Już czytam i piszę	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapoznaje się z literaturą dziecięcą. 2. Czyta głośno i płynnie, z uwzględnieniem znaków przestankowych. 3. Wyróżnia w tekście dialog. 4. Podejmuje próby czytania z podziałem na role. 5. Podejmuje próby czytania tekstu po cichu ze zrozumieniem. 6. Pisze poprawnie litery i prawidłowo je łączy. 7. Prawidłowo przepisuje tekst. 8. Pisze tekst z pamięci.
Przekazuję swoje myśli za pomocą słowa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pisze pod kierunkiem nauczyciela krótkie wypowiedzi, tj. opis, opowiadanie. 2. Stosuje zasady pisania listów i życzeń.
Piszę bezbłędnie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pisze poprawnie wyrazy ze spółgłoskami miękkimi w różnych pozycjach. 2. Stosuje wielką literę. 3. Pisze poprawnie wyrazy w zakresie poznanych reguł ortograficznych. 4. Pisze najczęściej spotykane skróty.
Klasa trzecia	
Korzystam z informacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uważnie słucha wypowiedzi i korzysta z przekazywanych informacji. 2. Czyta i rozumie teksty przeznaczone dla dzieci na pierwszym etapie edukacyjnym i wyciąga z nich wnioski. 3. Wyszukuje w tekście potrzebne informacje i w miarę możliwości korzysta z obrazkowych słowników i encyklopedii. 4. Rozpoznaje formy użytkowe: życzenia, zaproszenie, zawiadomienie, list, notatka do kroniki.

Analizują i interpretują teksty kultury	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przejawia wrażliwość estetyczną, rozszerza zasób słownictwa poprzez kontakt z dziełami literackimi. 2. W tekście literackim zaznacza wybrane fragmenty, określa czas i miejsce akcji, wskazuje głównych bohaterów. 3. Czyta teksty i recytuje wiersze z uwzględnieniem interpunkcji i intonacji. 4. Ma potrzebę kontaktu z literaturą i sztuką dla dzieci, czyta wskazane przez nauczyciela książki i wypowiada się na ich temat. 5. Korzysta pod kierunkiem nauczyciela z podręczników i zeszytów ćwiczeń oraz innych środków dydaktycznych.
Tworzą wypowiedzi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wypowiada się w różnych formach: kilkuzdaniowa wypowiedź, krótkie opowiadanie i opis, list prywatny, życzenia, zaproszenie. 2. Dobiera właściwe formy komunikowania się w różnych sytuacjach społecznych. 3. Uczestniczy w rozmowach: zadaje pytania, udziela odpowiedzi i prezentuje własne zdanie; poszerza zakres słownictwa i struktur składniowych. 4. Dbą o kulturę wypowiedzianą i poprawnie: artykułuje głoski, akcentuje wyrazy, stosuje pauzy i właściwą intonację w zdaniu oznajmującym, pytającym i rozkazującym; stosuje formuły grzecznościowe. 5. Zna alfabet; dostrzega różnicę między literą i głoską; dzieli wyrazy na sylaby; oddziela wyrazy w zdaniu, zdania w tekście. 6. Píše czytelnie i estetycznie (przestrzega zasad kaligrafii), dba o poprawność ortograficzną oraz interpunkcyjną. 7. Przepisuje teksty, pisze z pamięci i ze słuchu; w miarę samodzielnie realizuje pisemne zadania domowe.

2. Edukacja matematyczna

Edukacja matematyczna polega na zdobywaniu przez dzieci kolejnych doświadczeń, obejmujących stosunki ilościowe określonych przedmiotów i ich wzajemne relacje. Podstawowe pojęcia, którymi dziecko powinno się posługiwać, to pojęcie liczby i działania arytmetycznego.

Świat liczb	
Zakres tematyczny	Przewidywane osiągnięcia ucznia w zakresie umiejętności, wiadomości i sprawności. Uczeń:
Klasa pierwsza	
Kształcenie czynności umysłowych ważnych dla uczenia się matematyki	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ustala równoliczność mimo obserwowanych zmian w układzie elementów w porównywalnych zbiorach, 2. Określa położenie przedmiotów na płaszczyźnie i w przestrzeni, zna określenia kierunków. 3. Określa cechy wielkościowe przedmiotów i potrafi je klasyfikować. 4. Klasyfikuje przedmioty według wybranej cechy, tworząc zbiory. 5. Układa przedmioty w serie rosnące i malejące, numeruje, przelicza, odlicza, liczy od lewej do prawej i odwrotnie, liczy od dowolnej liczby, liczy wstecz. 6. Klasyfikuje objekty: tworzy kolekcje, np. zwierząt, zabawek, rzeczy do ubrania. 7. W sytuacjach trudnych i wymagających wysiłku intelektualnego zachowuje się rozumnie, dąży do wykonania zadania, 8. Dostrzega symetrię i rysuje drugą połowę figury symetrycznej; rysuje figury – powiększoną i pomniejszoną, dostrzega regularność w prostych motywach graficznych (np. szlaczkach).

Kształcenie czynności wykorzystywanych w liczeniu i sprawności rachunkowej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Posługuje się pojęciem liczby naturalnej we wszystkich jej aspektach – kardynalnym, porządkowym i miarowym. 2. Rozkłada liczbę na składniki. 3. Porównuje dwie dowolne liczby w zakresie do 10 (słownie i z użyciem znaków $<$ $>$ $=$). 4. Sprawnie liczy obiekty, dostrzegając regularności dziesiętkowego systemu liczenia, wymienia kolejne liczebniaki od wybranej liczby, a także liczy wspak w zakresie do 20. Zapisuje liczby cyframi (zakres do 10) 5. Oblicza sumy i różnice, manipulując konkretami – liczmanami lub przedmiotami realnymi (bez ograniczania zakresu liczbowego), sprawnie dodaje i odejmuje w zakresie do 10, poprawnie zapisuje te działania. 6. Radzi sobie w sytuacjach życiowych, których pomyślne zakończenie wymaga dodawania lub odejmowania, 7. Zapisuje rozwiązanie zadania z treścią przedstawionego słownie (w konkretnej sytuacji), stosując zapis cyfrowy i znaki działań. 8. Układa proste zadania tekstowe według formuły.
Kształcenie czynności wykorzystywanych w wykonywaniu pomiaru	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mierzy długości krokami, stopami, a następnie, posługując się odpowiednim przyborem, np. linijką, porównuje długości obiektów. 2. Rozumie sens ważenia przedmiotów, różnicuje przedmioty cięższe i lżejsze; wie, że towar w sklepie jest pakowany według wagi. 3. Odmierza objętość płynu kubkiem i miarką litrową. 4. Nazywa dni w tygodniu i miesiące w roku. 5. Wie, do czego służy kalendarz i potrafi z niego korzystać. 6. Odczytuje czas na zegarze w takim zakresie, który pozwala mu orientować się w ramach czasowych szkolnych zajęć i domowych obowiązków.
Kształcenie czynności wykorzystywanych w obliczeniach pieniężnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozpoznaje będące w obiegu monety i banknot o wartości 10 zł; rozumie sens kupna i sprzedaży. 2. Zna pojęcie długu i konieczność spłacenia go.
Kształcenie czynności wykorzystywanych w geometrii	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozpoznaje i nazywa podstawowe figury geometryczne. 2. Potrafi narysować podstawowe figury geometryczne.
Klasa druga	
Kształcenie czynności umysłowych ważnych dla uczenia się matematyki	<ol style="list-style-type: none"> 1. Znajduje część wspólną zbiorów, złączenia zbiorów; wyodrębnia podzbiory. 2. Rozumie pojęcia: zbiór pusty, zbiory rozłączne.
Kształcenie czynności wykorzystywanych w liczeniu i sprawności rachunkowej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oblicza sumy i różnice, manipulując konkretami – liczmanami lub przedmiotami realnymi (bez ograniczania zakresu liczbowego), sprawnie dodaje i odejmuje w zakresie do 50. 2. Porównuje dwie dowolne liczby dwucyfrowe w zakresie do 50 (słownie i z użyciem znaków $<$ $>$ $=$). 3. Zapisuje i odczytuje liczby dwucyfrowe. 4. Potrafi wskazać pozycję cyfry w liczbie. 5. Zapisuje liczby słowami. 6. Potrafi wskazać na osi liczbowej wskazane liczby. 7. Stosuje prawo przemienności i łączności dodawania. 8. Dodaje i odejmuje liczby w zakresie do 50 z przekroczeniem progu dziesiętkowego. 9. Rozwiązuje proste zadania tekstowe jedno- i dwudziałaniowe. 10. Rozumie pojęcia: o tyle więcej, o tyle mniej. 11. Rozumie mnożenie jako skrócony zapis dodawania jednakowych składników. 12. Biegłe mnoży i dzieli w zakresie do 30. 13. Układa proste zadania tekstowe do podanej formuły. 14. Rozpoznaje liczby parzyste i nieparzyste.

Kształcenie czynności wykorzystywanych w geometrii	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozpoznaje w otoczeniu i nazywa odcinki prostopadłe i równoległe. 2. Kreśli linie łamane i podstawowe figury geometryczne.
Kształcenie czynności wykorzystywanych w codziennych czynnościach matematycznych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Potrafi zapisać datę, wymienić nazwy miesięcy. 2. Dokonuje prostych obliczeń zegarowych, posługując się godzinami i minutami. 3. Potrafi mierzyć długość różnych elementów, wykorzystując jednostki: metr, centymetr. 4. Rozumie pojęcie ważenia i posługuje się jednostkami: kilogram, dekagram. 5. Dokonuje prostych obliczeń pieniężnych.
Klasa trzecia	
Kształcenie czynności wykorzystywanych w liczeniu i sprawności rachunkowej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczy (w przód i w tył) od danej liczby po 1, dziesiątkami w zakresie do 100 i setkami od danej liczby w zakresie do 1000. 2. Zapisuje cyframi i odczytuje liczby w zakresie do 1000. 3. Porównuje dowolne dwie liczby w zakresie do 1000 (słownie i z użyciem znaków $<$ $>$ $=$). 4. Dodaje i odejmuje liczby w zakresie do 100 (bez algorytmów działań pisemnych); sprawdza wyniki odejmowania za pomocą dodawania. 5. Podaje z pamięci iloczyn w zakresie tabliczki mnożenia; sprawdza wyniki dzielenia za pomocą mnożenia. 6. Rozwiązuje łatwe równania jednodziałaniowe z niewiadomą w postaci okienka (bez przenoszenia na drugą stronę). 7. Rozwiązuje zadania tekstowe wymagające wykonania jednego działania (w tym zadania na porównywanie różnicowe, ale bez porównywania ilorazowego).
Kształcenie czynności wykorzystywanych w codziennych czynnościach matematycznych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykonuje łatwe obliczenia pieniężne, zna pojęcia: cena, ilość, wartość; radzi sobie w sytuacjach codziennych wymagających takich umiejętności. 2. Mierzy i zapisuje wynik pomiaru długości, szerokości i wysokości przedmiotów oraz odległości między nimi; posługuje się jednostkami: milimetr, centymetr, metr; wykonuje łatwe obliczenia dotyczące tych miar (bez zamiany jednostek i wyrażeń dwumianowanych w obliczeniach formalnych). 3. Używa pojęcia kilometr w sytuacjach życiowych, np. jechaliśmy autobusem 27 kilometrów (bez zamiany na metry). 4. Waży przedmioty, używając określić: kilogram, pół kilograma, dekagram; wykonuje łatwe obliczenia, używając tych miar (bez zamiany jednostek i bez wyrażeń dwumianowanych w obliczeniach formalnych). 5. Odmierza płyny różnymi miarkami; używa określić: litr, pół litra, ćwierć litra. 6. Odczytuje temperaturę (bez posługiwania się liczbami ujemnymi). 7. Odczytuje i zapisuje liczby w systemie rzymskim od I do XII. 8. Podaje i zapisuje daty; zna kolejność dni tygodnia i miesięcy; porządkuje chronologicznie daty; wykonuje obliczenia kalendarzowe w sytuacjach życiowych. 9. Odczytuje wskazania zegarów, w systemach 12- i 24-godzinnych, wyświetlających cyfry i ze wskazówkami; posługuje się pojęciami: godzina, pół godziny, kwadrans, minuta; wykonuje proste obliczenia zegarowe (pełne godziny).
Kształcenie czynności wykorzystywanych w geometrii	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozpoznaje i nazywa figury geometryczne: koła, kwadraty, prostokąty i trójkąty (również nietypowe, położone w różny sposób oraz w sytuacji, gdy figury zachodzą na siebie). 2. Rysuje odcinki o podanej długości. 3. Oblicza obwody trójkątów, kwadratów i prostokątów (w centymetrach). 4. Rysuje drugą połowę figury symetrycznej. 5. Rysuje figury w powiększeniu i pomniejszeniu. 6. Kontynuuje regularność w prostych motywach (np. szlaczki, rozety).

3. Edukacja muzyczna

Edukacja muzyczna rozwija percepcję słuchową, aktywną postawę twórczą, sferę emocjonalną i wrażliwość estetyczną.

Jestem wrażliwy	
Zakres tematyczny	Przewidywane osiągnięcia ucznia w zakresie: umiejętności, wiadomości i sprawności. Uczeń:
Klasa pierwsza	
Odbiór i tworzenie muzyki	<ol style="list-style-type: none"> 1. Powtarza prostą melodię; śpiewa indywidualnie i zbiorowo piosenki z dziecięcego repertuaru z akompaniamentem i bez. 2. Odtwarza proste rytmy głosem i na instrumentach perkusyjnych; wyraża nastrój i charakter muzyki, pływając i tańcząc (reaguje na zmianę tempa i dynamiki). 3. Rozpoznaje i nazywa wybrane instrumenty, w tym perkusyjne. 4. Interpretuje ruchem i przy użyciu instrumentów perkusyjnych proste schematy rytmiczne. 5. Wie, że muzykę można zapisać i odczytać. 6. Świadomie i aktywnie słucha muzyki, potem wyraża swe doznania werbalnie i niewerbalnie. 7. Kulturalnie zachowuje się na koncercie oraz w trakcie śpiewania hymnu.
Klasa druga	
Odbiór i tworzenie muzyki	<ol style="list-style-type: none"> 1. Śpiewa indywidualnie i zbiorowo piosenki z repertuaru dziecięcego. 2. Potrafi śpiewać nazwami solmizacyjnymi dźwięki gamy. 3. Reaguje ruchem na zmiany tempa, dynamiki, wysokości dźwięków. 4. Akompaniuje przy użyciu instrumentów perkusyjnych do piosenek i zabaw ruchowych.
Klasa trzecia	
Odbiór i tworzenie muzyki	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zna i stosuje następujące rodzaje aktywności muzycznej: <ol style="list-style-type: none"> a) śpiewa w zespole piosenki ze słuchu (nie mniej niż 10 utworów w roku szkolnym); śpiewa z pamięci hymn narodowy, b) gra na instrumentach perkusyjnych (proste rytmy i wzory rytmiczne) oraz melodycznych (proste melodie i akompaniamenty), c) odtwarza sylabami rytmicznymi, gestem oraz ruchem proste rytmy i wzory rytmiczne; reaguje ruchem na puls rytmiczny i jego zmiany, zmiany tempa, metrum i dynamiki (maszeruje, biega, podskakuje), d) tańczy wykonując podstawowe kroki i figury krakowiaka, polki oraz innego, prostego tańca ludowego. 2. Rozróżnia podstawowe elementy muzyki (melodia, rytm, wysokość dźwięku, akompaniament, tempo, dynamika) i znaki notacji muzycznej (między innymi wyraża ruchowo czas trwania wartości rytmicznych, nut i pauz). 3. Aktywnie słucha muzyki i określa jej cechy: rozróżnia i wyraża środkami pozamuzycznymi charakter emocjonalny muzyki, rozpoznaje utwory wykonane solo i zespołowo, na chór i orkiestrę; b) zna niektóre rodzaje głosów śpiewaków (np. sopran, bas) oraz niektóre instrumenty muzyczne (np. fortepian, gitarę, skrzypce, trąbkę, flet, perkusję); rozpoznaje podstawowe formy muzyczne – AB, ABA (wskazuje ruchem lub gestem ich kolejne części). 4. Tworzy proste ilustracje dźwiękowe do tekstów i obrazów oraz improwizacje ruchowe do muzyki, 5. Improwizuje głosem i na instrumentach według ustalonych zasad, 6. Wykonuje proste utwory, interpretuje je zgodnie z ich rodzajem i funkcją.

4. Edukacja plastyczna

Edukacja plastyczna wspiera rozwój dziecka w młodszy wieku szkolnym. Umożliwia dostrzeganie, przeżywanie przez dziecko piękna tkwiącego w naturze oraz wyrażanie jego spostrzeżeń i przeżyć za pomocą dostępnych technik plastycznych.

Jestem twórczy	
Zakres tematyczny	Przewidywane osiągnięcia ucznia w zakresie: umiejętności, wiadomości i sprawności. Uczeń:
Klasa pierwsza	
Wyrażanie własnych myśli i uczuć w różnorodnych formach plastycznych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wyraża własne doznania w różnych technikach plastycznych na płaszczyźnie i w przestrzeni; posługuje się środkami wyrazu plastycznego, takimi jak kształt, barwa, faktura. 2. Tworzy ilustracje (realne i fantastyczne) dotyczące scen i sytuacji inspirowanych wyobraźnią, baśnią, opowiadaniem, muzyką. 3. Wykonuje proste rekwizyty (lalkę, pacynkę itp.) i wykorzystuje je w małych formach teatralnych. 4. Tworzy przedmioty charakterystyczne dla sztuki ludowej regionu, w którym mieszka, np. pisaniki, palmy wielkanocne, wycinanki, kompozycje z bibułki. 5. Rozpoznaje wybrane dziedziny sztuki: architekturę (także architekturę zieleni), malarstwo, rzeźbę, grafikę; wypowiada się na ich temat. 6. Wykorzystuje narzędzia multimedialne do wyrażania własnych intencji twórczych, np. w formie listu obrazkowego. 7. Rozumie ograniczenie ramami czasowymi korzystania z telewizji i komputera.
Klasa druga	
Wyrażanie własnych myśli i uczuć w różnorodnych formach plastycznych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Potrafi wykonywać prace plastyczne na podstawie własnych przeżyć, utworów literackich i muzycznych. 2. Projektuje i wykonuje prace użytkowe z zastosowaniem układu symetrii. 3. Nazywa barwy podstawowe i używa ich. 4. Tworzy kolory pochodne. 5. Nazywa barwy ciepłe i zimne i używa ich. 6. Podejmuje próby uwzględniania w pracach proporcji, wielkości i perspektywy.
Klasa trzecia	
Wyrażanie własnych myśli i uczuć w różnorodnych formach plastycznych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Określa swoją przynależność kulturową poprzez kontakt z wybranymi dziełami sztuki, zabytkami i z tradycją w środowisku rodzinnym, szkolnym i lokalnym. 2. Uczestniczy w życiu kulturalnym, biorąc udział w imprezach organizowanych w placówkach kultury działających w środowisku dziecka. 3. Korzysta z przekazów medialnych (na określonych zasadach); stosuje ich wytwory w swojej działalności twórczej (zgodnie z elementarną wiedzą o prawach autora).
Ekspresja przez sztukę	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podejmuje działalność twórczą, posługując się środkami wyrazu plastycznego, takimi jak kształt, barwa, faktura, w kompozycji na płaszczyźnie i w przestrzeni (stosując określone materiały, narzędzia i techniki plastyczne). 2. Realizuje proste projekty form użytkowych, służące między innymi kształtowaniu własnego wizerunku i wyglądu otoczenia oraz upowszechnianiu kultury w środowisku szkolnym (stosując określone narzędzia i wytwory przekazów medialnych).

Percepcja sztuki	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozróżnia dziedziny działalności twórczej człowieka, takie jak architektura, sztuki plastyczne oraz inne określone dyscypliny sztuki (fotografika, film) i przekazy medialne (telewizja, Internet), a także rzemiosło artystyczne i sztuka ludowa. 2. Rozpoznaje wybrane dzieła architektury i sztuk plastycznych należące do polskiego i europejskiego dziedzictwa kultury; opisuje ich cechy charakterystyczne, posługując się podstawowymi terminami właściwymi dla tych dziedzin działalności twórczej.
-------------------------	---

5. Edukacja techniczna

Edukacja techniczna to forma kontaktu dziecka ze światem współczesnej techniki. Dziecko podejmuje konkretne działania techniczne, nabywa związane z nimi umiejętności, przygotowuje się do rzetelnej i skutecznej pracy.

Lubię majsterkować	
Zakres tematyczny	Przewidywane osiągnięcia ucznia w zakresie: umiejętności, wiadomości i sprawności. Uczeń:
Klasa pierwsza	
W świecie techniki	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wie, jak ludzie wykorzystywali dawniej i dziś siły przyrody (wiatr, wodę); majsterkuje (np. robi latawce, wiatraczki, tratwy). 2. Zna ogólne zasady działania urządzeń domowych (np. latarki, odkurzacza, miksera), posługuje się nimi, nie psując ich. 3. Rozpoznaje różne materiały: tkaninę, papier, drewno, tekturę; wykorzystuje je do tworzenia przestrzennych prac konstrukcyjnych. 4. Posługuje się prostymi przyborami, np. nożyczkami, dziurkaczem, zszywaczem.
Dbałość o bezpieczeństwo własne i innych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymuje porządek wokół siebie (na swoim stoliku, w sali zabaw, szatni i w ogrodzie), sprzęta po sobie i pomaga innym w utrzymywaniu porządku. 2. Zna zagrożenia wynikające z niewłaściwego używania sprzętów, urządzeń, leków, środków czystości i środków ochrony roślin itp.; ostrożnie się z nimi obchodzi. 3. Wie, jak należy bezpiecznie poruszać się na drogach (w tym na rowerze) i korzysta ze środków komunikacji. 4. Orientuje się, jak trzeba zachować się w sytuacji wypadku, np. powiadomić dorosłych.
Klasa druga	
W świecie techniki	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozróżnia właściwości materiałów, stara się właściwie dobrać materiały do wykonywanej pracy. 2. Bezpiecznie obsługuje proste urządzenia techniczne, np. odkurzacz, latarkę, odtwarzacz DVD, komputer. 3. Czyta i rozumie proste instrukcje. 4. Dokonuje pomiarów, wykonuje pracę według projektu.
Dbałość o bezpieczeństwo własne i innych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymuje porządek wokół, sprzęta po sobie i pomaga innym w utrzymywaniu porządku. 2. Zna zagrożenia wynikające z niewłaściwego używania sprzętów, urządzeń, leków, środków czystości, środków ochrony roślin itp.; ostrożnie się z nimi obchodzi. 3. Zna podstawowe zasady ruchu drogowego; wie, jak należy bezpiecznie poruszać się na drogach (w tym na rowerze) i korzysta ze środków komunikacji. 4. Wie, jak trzeba zachować się w sytuacji wypadku, np. powiadomić dorosłych.

Klasa trzecia	
W świecie techniki	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wie, w jaki sposób wytwarza się przedmioty codziennego użytku: meble, domy, samochody, sprzęt gospodarstwa domowego. 2. Rozpoznaje środki transportu (samochody, statki, samoloty), urządzenia wytwórcze (narzędzia, przyrządy), informatyczne (komputer, telefon komórkowy). 3. Orientuje się w rodzajach budowli (budynki mieszkalne, biurowe, przemysłowe, mosty, tunele). 4. Ma orientację w rodzajach urządzeń elektrycznych (latarka, prądnica rowerowa). 5. Określa wartość urządzeń technicznych z punktu widzenia cech użytkowych (łatwa lub trudna obsługa), ekonomicznych (tanie lub drogie w zakupie i eksploatacji), estetycznych. 6. Proponuje swoje pomysły rozwiązań technicznych: planuje kolejne czynności, wykorzystuje odpowiednie materiały (papier, drewno, metal, tworzywo sztuczne, materiały włókiennicze) oraz narzędzia. 7. Rozumie potrzebę organizowania działania technicznego – pracy indywidualnej i zespołowej. 8. Potrafi samodzielnie odmierzyć potrzebną ilość materiału, ciąć papier, tekturę itp. 9. Potrafi korzystać z prostych instrukcji i schematów rysunkowych, tworząc modele i makiety. 10. Ma orientację w montażu obwodów elektrycznych, szeregowych i równoległych z wykorzystaniem gotowych zestawów.
Dbałość o bezpieczeństwo własne i innych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymuje porządek wokół siebie, sprząta po sobie i pomaga innym w utrzymaniu porządku. 2. Zna zagrożenia wynikające z niewłaściwego używania sprzętów, urządzeń, leków, środków czystości, środków ochrony roślin itp.; ostrożnie się z nimi obchodzi. 3. Zna podstawowe zasady ruchu drogowego, zna znaki drogowe występujące w pobliżu miejsca zamieszkania i szkoły. 4. Bezpiecznie porusza się na drogach (w tym na rowerze) i korzysta ze środków komunikacji. 5. Wie, jak trzeba zachować się w razie wypadku, np. powiadomić dorosłych. 6. Zna numery telefonów służb prewencyjnych (policji, pogotowie, straży pożarnej).

6. Edukacja przyrodnicza

Edukacja przyrodnicza to próba poznawania przez dziecko środowiska, które je otacza. Nadrzędną wartością pedagogiczną tej edukacji jest umiejętność obserwacji faktów, zjawisk przyrodniczych i społecznych.

Jestem częścią przyrody	
Zakres tematyczny	Przewidywane osiągnięcia ucznia w zakresie: umiejętności, wiadomości i sprawności. Uczeń:
Klasa pierwsza	
Rozumienie i poszanowanie świata roślin i zwierząt	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozpoznaje i odróżnia na podstawie charakterystycznych cech rośliny i zwierzęta żyjące w najbliższych środowiskach przyrodniczych, np. w parku, lesie, sadzie i ogrodzie (działce), na polu uprawnym. 2. Potrafi opisywać zmiany zachodzące w przyrodzie związane ze zmianami pór roku. Zna sposoby przystosowania się zwierząt do pory roku: odloty i przyloty ptaków, zapadanie w sen zimowy. 3. Wie, jakie warunki należy zapewnić do rozwoju roślin i zwierząt w gospodarstwie domowym, w szkolnych uprawach i hodowlach itp.; prowadzi proste hodowle i uprawy (szczególnie w kąciku przyrody). 4. Wie, jak pożyteczne są zwierzęta dla środowiska: niszczenie szkodników przez ptaki, zapylenie kwiatów przez owady, spulchnianie gleby przez dżdżownice. 5. Rozumie potrzebę ochrony przyrody; nie śmieci, szanuje rośliny, zachowuje ciszę w parku i w lesie, pomaga zwierzętom przetrwać zimą i upalne lato.

	<p>6. Wie, jakie zagrożenia dla środowiska przyrodniczego ma szkodliwa działalność człowieka, np.: wypalanie łąk i ściernisk, zatrucie powietrza i wód, pożary lasów, wyrzucanie odpadów, spalanie śmieci itp.</p> <p>7. Wie, jakie zagrożenia czyhają na człowieka ze strony niebezpiecznych i chorych zwierząt oraz trujących roślin, np. grzybów.</p> <p>8. Rozumie sens segregacji śmieci i stosowania opakowań ekologicznych.</p>
Rozumienie warunków atmosferycznych	<p>1. Rozpoznaje i nazywa zjawiska atmosferyczne w poszczególnych porach roku.</p> <p>2. Prowadzi obserwacje pogody, prowadzi obrazkowy kalendarz pogody.</p> <p>3. Rozumie komunikaty o pogodzie zapowiadane w radiu lub w telewizji i potrafi te komunikaty wykorzystać; ubiera się stosownie do pogody.</p> <p>4. Rozumie potrzebę oszczędzania wody; wie, jakie znaczenie ma woda w życiu człowieka, roślin i zwierząt.</p>
Klasa druga	
Rozumienie i poszanowanie świata roślin i zwierząt	<p>1. Dostrzega zmiany zachodzące w przyrodzie; wie, jakie prace wykonuje się w ogrodzie w poszczególnych porach roku, zna podstawowe narzędzia ogrodnicze.</p> <p>2. Rozróżnia i nazywa części roślin ozdobnych i warzywnych.</p> <p>3. Wyróżnia części jadalne roślin warzywnych.</p> <p>4. Zna sposoby przechowywania warzyw i owoców. Rozróżnia i nazywa przetwory owocowo-warzywne.</p> <p>5. Rozróżnia i nazywa rośliny kwiatowe.</p> <p>6. Rozpoznaje i nazywa drzewa i krzewy owocowe.</p> <p>7. Posługuje się ze zrozumieniem pojęciami: ssak, ptak; zna budowę tych zwierząt i wie, jakie mamy korzyści ze zwierząt hodowlanych.</p>
Tu mieszkam	<p>1. Rozróżnia pojęcia: miasto, wieś; dostrzega różnice, rozumie wartość pracy mieszkańców miast i wsi.</p> <p>2. Potrafi wymienić nazwy miast i wsi położonych w pobliżu miejsca zamieszkania.</p> <p>3. Zna swój adres zamieszkania.</p> <p>4. Rozumie pojęcia: krajobraz, elementy krajobrazu.</p>
Planeta, na której mieszkam	<p>1. Wyjaśnia, że Ziemia krąży wokół Słońca i jaki to ma wpływ na życie na Ziemi.</p> <p>2. Zna planety Układu Słonecznego</p>
Żyję w zgodzie z ekologią	<p>1. Rozumie znaczenia opakowań ekologicznych; zna ich oznaczenia; podaje przykłady działań pro-ekologicznych.</p>
Klasa trzecia	
Rozumienie i poszanowanie świata roślin i zwierząt	<p>1. Obserwuje zjawiska przyrodnicze i prowadzi proste doświadczenia, analizuje je i wiąże przyczynę ze skutkiem.</p> <p>2. Opisuje życie w wybranych ekosystemach: w lesie, w polu, ogrodzie, parku, łące i zbiornikach wodnych.</p> <p>3. Rozpoznaje i nazywa charakterystyczne elementy typowych krajobrazów Polski: nadmorskiego, nizinnego, górskiego.</p> <p>4. Potrafi wskazać na mapie miejsce zamieszkania. Rozumie rolę stolicy w państwie; wymienia najstarsze i największe miasta w Polsce.</p> <p>5. Rozpoznaje i nazywa zwierzęta i rośliny typowe dla wybranych regionów Polski; wymienia niektóre zwierzęta egzotyczne.</p> <p>6. Rozumie zależności funkcjonowania przyrody od pór roku.</p>

Dbałość o swoje zdrowie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nazywa części ciała i organy wewnętrzne (np. serce, płuca, żołądek). 2. Przestrzega podstawowych zasad racjonalnego odżywiania się; rozumie konieczność profilaktyki zdrowotnej, stosuje się do zaleceń stomatologa i lekarza. 3. Dbą o zdrowie i bezpieczeństwo swoje i innych (na miarę swoich możliwości); orientuje się w zagrożeniach ze strony świata przyrody, a także w zagrożeniach, takich jak powódź, huragan, śnieżnica, lawina itp.; wie, jak trzeba zachować się w takich sytuacjach.
Konieczność ochrony przyrody	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uzasadnia konieczność ochrony przyrody w swoim środowisku; wie, jakie zniszczenia w przyrodzie powoduje człowiek (wypalanie łąk, zaśmiecanie lasów, nadmierny hałas, kłusownictwo). 2. Dostrzega wpływ przyrody nieożywionej na życie ludzi, zwierząt i roślin, np.: wpływ światła słonecznego na cykliczność życia na Ziemi, znaczenie powietrza i wody dla życia, znaczenie wybranych skał i minerałów dla człowieka.

7. Wychowanie fizyczne

Wychowanie fizyczne ma przede wszystkim zaspokajać naturalną potrzebę ruchu dzieci w młodszym wieku szkolnym, a także zwiększać poziom sprawności ruchowej przez rozwijanie cech motorycznych dziecka, takich jak: szybkość, siła, wytrzymałość, moc, zwinność i gibkość. Celem aktywności ruchowej jest wszechstronny rozwój dziecka, dążenie do rozwoju sprawności i wydolności fizycznej oraz koordynacji ruchowej, a także nabywanie podstawowych umiejętności przydatnych w różnych dyscyplinach sportowych.

Jestem sprawny fizycznie	
Zakres tematyczny	Przewidywane osiągnięcia ucznia w zakresie umiejętności, wiadomości i sprawności. Uczeń:
Klasa pierwsza	
Kształtowanie sprawności fizycznej i wychowanie zdrowotne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywnie uczestniczy w zajęciach rozwijających sprawność fizyczną zgodnie z regułami. 2. Potrafi: <ol style="list-style-type: none"> a) rozróżniać kierunki: w prawo, w lewo, w przód, w tył; b) chwytać piłkę, rzucać nią do celu i na odległość, toczyć i kozłować; c) pokonywać łatwe przeszkody naturalne i sztuczne; d) wykonywać ćwiczenia równoważne. 3. Przyjmuje prawidłową pozycję ciała w czasie siedzenia w ławce i przy komputerze. 4. Ma świadomość, że choroby są zagrożeniem dla zdrowia i że ważna jest profilaktyka w postaci: szczepień ochronnych, właściwego odżywiania się, aktywności fizycznej, przestrzegania higieny osobistej, właściwego zachowania się podczas choroby. 5. Wie, że nie może samodzielnie zażywać leków i stosować środków chemicznych (np. środków czystości, środków ochrony roślin); 6. Wykazuje tolerancję dla dzieci niepełnosprawnych, pomaga im.
Klasa druga	
Kształtowanie sprawności fizycznej i wychowanie zdrowotne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Właściwie reaguje na komendy, przyjmuje pozycje zgodnie z poleceniem nauczyciela. 2. Rozróżnia i nazywa przybory i przyrządy wykorzystywane w zajęciach ruchowych. 3. Potrafi: <ol style="list-style-type: none"> a) utrzymać równowagę na ławeczce; b) rzucać piłką do celu, chwytać, kozłować; c) skakać wzwyż i w dal z miejsca z prawidłowym odbiciem; d) skakać przez skakankę; e) pokonywać tory przeszkód. 4. Zna i wykonuje samodzielnie kilka ćwiczeń przeciw płaskostopiu.

Praca zespołowa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozumie istotę zdrowej rywalizacji. 2. Potrafi współpracować z członkami swojego zespołu. 3. Przestrzega ustalonych reguł i zasad. 4. Przestrzega zasady fair play.
Klasa trzecia	
Kształtowanie sprawności fizycznej i wychowanie zdrowotne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uczestniczy w marszobiegu trwającym co najmniej 15 minut. 2. Umie wykonać próbę siły mięśni brzucha oraz próbę giętkości dolnego odcinka kręgosłupa. 3. Doskonali swoją siłę fizyczną poprzez formy ruchu kształtujące szybkość, koordynację i skoczność.
Dbłość o swoje zdrowie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przyjmuje prawidłowe pozycje wyjściowe i ustawienia do ćwiczeń oraz wykonuje przewrót w przód. 2. Skacze przez skakankę, wykonuje przeskoki jedno- i obunóż nad niskimi przeszkodami. 3. Wykonuje ćwiczenia równoważne bez przyboru, z przyborem i na przyrządzie.
Kształtowanie sprawności fizycznej przez sporty z elementami mini-gier zespołowych i ćwiczeń rekreacyjnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opanował rzuty, chwyt, kozłowanie, odbicia piłki. 2. Bierze udział w zabawach, minigrach i grach terenowych, zawodach sportowych, respektując reguły i podporządkowując się decyzjom sędziego. Zan podstawowe przepisy obowiązujące w grach zespołowych. 3. Właściwie zachowuje się w sytuacjach zwycięstwa i porażki.
Kształtowanie zachowań w zakresie bezpieczeństwa i higieny osobistej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozumie potrzebę stosowania koniecznych dla zdrowia zabiegów higienicznych (np. mycia zębów, codziennego mycia całego ciała), dba o czystość odzieży (pamięta o zmianie bielizny, skarpet). 2. Przestrzega zasad bezpiecznego zachowania się w trakcie zajęć ruchowych; bezpiecznie posługuje się przybarami sportowymi i zgodnie z ich przeznaczeniem. 3. Potrafi wybrać bezpieczne miejsce do zabaw i gier ruchowych; wie, do kogo zwrócić się o pomoc w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia.

8. Edukacja społeczna

Dziecko znajdujące się w nowej sytuacji, jaką jest dla niego podjęcie roli ucznia, potrzebuje do pełnego i harmonijnego rozwoju psychofizycznego zrozumienia, czułości i miłości płynącej z dwóch podstawowych środowisk, w których przebywa, z domu i szkoły. Ważne jest, by dziecko wierzyło we własne możliwości, czuło się bezpieczne i miało wsparcie w sytuacjach trudnych.

Żyję wśród ludzi	
Zakres tematyczny	Przewidywane osiągnięcia ucznia w zakresie umiejętności, wiadomości i sprawności. Uczeń:
Klasa pierwsza	
Wychowanie do zgodnego współdziałania z rówieśnikami i dorosłymi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Potrafi odróżnić, co jest dobre, a co złe w kontaktach z dorosłymi i rówieśnikami; wie, że warto być odważnym, mądrym i pomagać potrzebującym, nie należy kłamać lub zatajać prawdy. 2. Współpracuje z innymi podczas zabaw, w sytuacjach szkolnych i w życiowych; przestrzega reguł obowiązujących w społeczności dziecięcej; grzecznie zwraca się do innych w szkole, w domu i na ulicy. 3. Wie, co wynika z przynależności do rodziny, jakie są relacje między najbliższymi, wywiązuje się z powinności wobec nich. 4. Ma rozeznanie, że pieniądze otrzymuje się za pracę; dostosowuje swe oczekiwania do realiów ekonomicznych rodziny. 5. Wie, co może mu grozić ze strony innych ludzi; wie, do kogo i w jaki sposób należy się zwrócić o pomoc. 6. Potrafi bezpiecznie się bawić w miejscu do tego dostosowanym.

	<p>7. Potrafi wymienić status administracyjny swojej miejscowości (wieś, miasto); wie, czym zajmuje się np. policjant, strażak, lekarz, weterynarz; jak można się do nich zwrócić o pomoc.</p> <p>8. Zna swą tożsamość narodową, wie, że mieszka w Polsce, a Polska znajduje się w Europie; zna symbole narodowe (flagę, godło, hymn), rozpoznaje flagę i hymn Unii Europejskiej.</p>
Klasa druga	
Wychowanie do zgodnego współdziałania z rówieśnikami i dorosłymi	<p>1. Rozumie, że funkcjonowanie w każdej grupie społecznej opiera się na współpracy.</p> <p>2. Nawiązuje kontakty z rówieśnikami i dorosłymi.</p> <p>3. Potrafi pełnić różne role (atrakcyjne i mniej atrakcyjne) w grupie, przestrzega norm przypisanych określonym rolom.</p> <p>4. Prowadzi dialog z rówieśnikami i dorosłymi, traktuje swoje zdanie jako jedną z kilku propozycji.</p> <p>5. Uczestniczy we wspólnej zabawie i pracy. Dostrzega i docenia wkład pracy innych dla uzyskania efektu końcowego. Dostosowuje swoje oczekiwania do realiów ekonomicznych rodziny.</p> <p>6. Czuje się odpowiedzialny za swoje czyny i poczynania grupy.</p> <p>7. Zna symbole narodowe (barwy, godło, hymn). Rozumie swą przynależność narodową. Potrafi wymienić państwa sąsiadujące z Polską; zna ich charakterystyczne symbole; rozpoznaje flagę i hymn Unii Europejskiej.</p> <p>8. Jest świadomy konsekwencji podejmowanych przez siebie działań. Przestrzega przepisów bezpieczeństwa w stosunku do siebie i innych.</p>
Klasa trzecia	
Wychowanie do zgodnego współdziałania z rówieśnikami i dorosłymi	<p>1. Odróżnia dobro od zła, stara się być sprawiedliwym i prawdomównym; nie krzywdzi słabszych i pomaga potrzebującym.</p> <p>2. Identyfikuje się ze swoją rodziną i jej tradycjami; podejmuje obowiązki domowe i rzetelnie je wypełnia; rozumie sytuację ekonomiczną rodziny i dostosowuje do niej swe oczekiwania.</p> <p>3. Wie, jak należy zachowywać się w stosunku do dorosłych i rówieśników (formy grzecznościowe); rozumie potrzebę utrzymywania dobrych relacji z sąsiadami w miejscu zamieszkania; jest chętny do pomocy, respektuje prawo innych do pracy i wypoczynku.</p> <p>4. Jest tolerancyjny wobec osób innej narodowości, tradycji kulturowej itp.; wie, że ludzie mają te same prawa niezależnie od wyglądu, koloru skóry.</p> <p>5. Zna prawa ucznia i jego obowiązki (w tym zasady bycia dobrym kolegą), respektuje je; aktywnie uczestniczy w życiu szkoły (na miarę swych możliwości).</p> <p>6. Zna najbliższą okolicę, jej ważniejsze obiekty, tradycje; wie, w jakim regionie mieszka; uczestniczy w imprezach organizowanych przez lokalną społeczność.</p> <p>7. Zna symbole narodowe (barwy, godło, hymn) i najważniejsze wydarzenia historyczne; orientuje się w tym, że są ludzie szczególnie zasłużeni dla miejscowości, w której mieszka, dla Polski i świata; wymienia kilka państw europejskich i ich charakterystyczne symbole.</p> <p>8. Wie, jak ważna jest praca w życiu człowieka; wie, jaki zawód wykonują jego najbliżsi i znajomi; czym zajmuje się np. kolejarz, aptekarz, policjant, weterynarz.</p> <p>9. Zna zagrożenia ze strony ludzi; potrafi powiadomić dorosłych o wypadku, zagrożeniu, niebezpieczeństwie; zna numery telefonów: pogotowia ratunkowego, straży pożarnej, policji oraz ogólnopolski numer alarmowy 112.</p>

9. Zajęcia komputerowe

Nauczanie wspomagane komputerem i zasobami internetowymi pozwala nie tylko rozwijać umiejętności informatyczne, ale przede wszystkim stwarza znakomite warunki rozwoju myślenia twórczego uczących się dzieci i oddziaływania na ich osobowość, przyspiesza i ułatwia nabywanie różnorodnych umiejętności i zdobywanie wielu pożytecznych informacji.

Z komputerem za pan brat	
Zakres tematyczny	Przewidywane osiągnięcia ucznia w zakresie umiejętności, wiadomości i sprawności. Uczeń:
Klasa pierwsza	
Bezpiecznie z komputerem	<ol style="list-style-type: none"> 1. Potrafi uruchomić komputer, uruchamia program, korzystając z myszy i klawiatury. 2. Wie, jak trzeba korzystać z komputera, żeby nie narażać własnego zdrowia. 3. Rozumie, dlaczego stosuje się ograniczenia dotyczące korzystania z komputera.
Kształcenie umiejętności korzystania z programów dostępnych w komputerze	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zna i potrafi korzystać z narzędzi Przybornika edytora grafiki Paint do tworzenia własnych projektów graficznych. 2. Uruchamia program multimedialny i potrafi sprawnie się nim posługiwać; zdobywa wiedzę i umiejętności poprzez korzystanie z programów i gier edukacyjnych. 3. Uruchamia edytor tekstu i pisze poznane litery, wyrazy, proste zadania.
Kształcenie umiejętności korzystania z Internetu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wpisuje samodzielnie adres strony internetowej, porusza się po niej. 2. Zna adresy stron przeznaczonych dla dzieci. 3. Wie, że Internet niesie z sobą zagrożenia.
Klasa druga	
Bezpiecznie z komputerem	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prawidłowo włącza i wyłącza komputer. 2. Potrafi wymienić przykładowe zastosowanie komputera w życiu codziennym. 3. Rozumie zagrożenie dla zdrowia wynikające z nieprawidłowego korzystania z komputera.
Kształcenie umiejętności korzystania z komputera	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zna i potrafi korzystać z narzędzi Przybornika edytora grafiki Paint do tworzenia własnych projektów graficznych; potrafi dołączyć napisy. 2. Pisze proste teksty, wprowadza zmiany w tekście. 3. Korzysta z programów multimedialnych, wykonuje zadania według scenariusza gry.
Kształcenie umiejętności korzystania z Internetu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zna budowę strony internetowej, dostrzega elementy aktywne na stronie internetowej, nawiguje po stronach (pasek adresu i odsyłacze). 2. Przegląda strony internetowe o podanym adresie. 3. Świadomie korzysta z Internetu.
Klasa trzecia	
Bezpiecznie z komputerem	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawnie posługuje się myszką i klawiaturą. 2. Zna i nazywa główne elementy zestawu komputerowego. 3. Korzysta z opcji stopniowania trudności w programach (stosownie do swoich możliwości i potrzeb edukacyjnych). 4. Wie, że długotrwała praca przy komputerze męczy wzrok, nadwyręża kręgosłup, ogranicza kontakty społeczne. 5. Ma świadomość niebezpieczeństw wynikających z anonimowości kontaktów i podawania swojego adresu. 6. Wie, jak groźne jest uzależnienie od komputera.
Kształcenie umiejętności korzystania z komputera	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzy własne lub ukierunkowane projekty graficzne za pomocą wybranego edytora grafiki, zapisuje je na dysku, dokonuje modyfikacji. 2. Tworzy proste dokumenty tekstowe, formatuje tekst, zapisuje tekst na dysku, dokonuje modyfikacji. 3. Posługuje się programami i grami edukacyjnymi, rozwijając swoje zainteresowania. 4. Odtwarza animacje i prezentacje multimedialne.

Kształcenie umiejętności korzystania z Internetu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wyszukuje strony internetowe przeznaczone dla dzieci (np. stronę swojej szkoły). 2. Korzysta z wyszukiwarki w pozyskiwaniu wiadomości. 3. Zna zagrożenia wynikające z korzystania z komputera, Internetu i multimediów
---	---

10. Etyka

Na podstawie bajek, baśni, opowiadań, a także własnych doświadczeń przybliża się dzieciom najważniejsze wartości etyczne.

Jestem dobrym człowiekiem	
Zakres tematyczny	Przewidywane osiągnięcia ucznia w zakresie umiejętności, wiadomości i sprawności. Uczeń:
Klasa pierwsza	
Wdrażanie do przestrzegania w życiu obowiązujących norm i reguł	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zgodnie współpracuje w zabawach i w sytuacjach zadaniowych, przestrzegając ustalonych reguł. 2. Wie, w jaki sposób zachowywać się w świecie dorosłych (grzecznie zwraca się do innych, ustępuje osobom starszym miejsca w autobusie, podaje upuszczony przedmiot itp.). 3. Zdaje sobie sprawę, że własne potrzeby nie mogą być zaspokajane kosztem innych. 4. Nie niszczy otoczenia. 5. Jest prawdomówny, stara się przeciwstawiać kłamstwu i obmowie. 6. Rozumie pojęcie „cudza własność”, nie zabiera cudzych rzeczy bez pozwolenia, pamięta o oddawaniu pożyczonych rzeczy i nie niszczy ich. 7. Służy pomocą potrzebującym, także w sytuacjach codziennych. 8. Szanuje ludzi bez względu na ich status społeczny.
Klasa druga	
Wpajanie takich zachowań, by dziecko dobrze czuło się wśród ludzi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nawiązuje więzi koleżeńskie i przyjacielskie. Przestrzega obowiązujących reguł. 2. Zgodnie współdziała z rówieśnikami; nabywa umiejętność komunikacji i samoprezentacji. 3. Rozpoznaje, wyraża i nazywa uczucia i emocje; rozumie i akceptuje własne i cudze uczucia. 4. Potrafi określić swoje umiejętności. Zna swoje słabe i mocne strony. Podejmuje się zadań, które jest w stanie wykonać. Rozwija swoje zainteresowania. 5. Ma poczucie własnej wartości i pozytywną samoocenę. 6. Akceptuje ludzi innych narodów, wyznań, przekonań, ras. 7. Jest tolerancyjny wobec ludzi niepełnosprawnych, chorych, ubogich.
Klasa trzecia	
Wpajanie pojęcia tolerancji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jest tolerancyjny dla każdego człowieka niezależnie od tego, gdzie się urodził, jak wygląda, jaką religię wyznaje, jaki ma status materialny; okazuje szacunek osobom starszym. 2. Wie, że każdy człowiek ma równe prawa. 3. Dążąc do własnych celów nie krzywdzi innych. 4. Stara się być prawdomówny i zdaje sobie sprawę, jak ważna jest odwaga przeciwstawiania się kłamstwu i obmowie; potrafi z tej perspektywy oceniać zachowania bohaterów baśni, opowiadań, legend, komiksów. 5. Szanuje czyjąś własność. Wie, że należy naprawić wyrządzoną szkodę; dostrzega, kiedy postaci z baśni, opowiadań, legend, komiksów nie przestrzegają ważnych zasad. 6. Starannie dobiera przyjaciół i pielęgnuje przyjaźnie w miarę swoich możliwości. 7. Wie, że jest częścią przyrody, chroni ją i szanuje; nie niszczy swojego otoczenia.

VII. OCENIANIE W KSZTAŁCENIU ZINTEGROWANYM

W kształceniu zintegrowanym obowiązującym sposobem oceniania jest ocena opisowa. Podstawę prawną stanowi rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562 ze zm.).

W pierwszych latach nauki dziecka ocenianiu nie powinien być poddawany efekt końcowy pracy, lecz przede wszystkim wkład pracy, jaki dziecko włożyło w jego osiągnięcie. Dlatego w pierwszych klasach szkoły podstawowej lepszą oceną jest ocena opisowa. Ocena opisowa nie różnicuje dzieci tak bardzo jak ocena cyfrowa. Ocena opisowa może uwzględniać wysiłek, motywację i możliwości ucznia. Ocena opisowa powinna:

- opisywać umiejętności i wiedzę dziecka oraz informować go, co już osiągnął, a nad czym musi jeszcze popracować
- podkreślać wkład pracy ucznia
- uwzględniać postęp i poprawę
- być zrozumiała dla dziecka.

Podstawą do dokonywania oceny pracy uczniów powinna być:

- wnikliwa obserwacja uczniów podczas zajęć
- analiza zgodności działań z poleceniami do wykonania zadania
- bieżące odnotowywanie aktywności, umiejętności i zaangażowania podczas zajęć
- udział w konkursach zaplanowanych w szczegółowym programie nauczania oraz wynikających z ramowego planu pracy szkoły.

Ocena jest integralnym elementem procesu kształcenia. Stanowi ważne ogniwo przekazywania informacji o efektach edukacyjnej działalności uczniów. Ocenianie opisowe pełni przede wszystkim funkcję informacyjną dla uczniów i rodziców. Ocenianie opisowe wprowadziło również możliwość sporządzania przez uczniów samooceny własnej działalności, co odgrywa ważną rolę w przygotowaniu dzieci do oceniania efektów ich pracy.

Do ewaluacji wdrażanych działań i osiągnięć dzieci służyć będą:

- ankiety dla rodziców na różnych etapach pracy z dzieckiem, np.:
  - na początek pierwszej klasy – oczekiwania rodziców wobec szkoły
  - na koniec pierwszej klasy – wypowiedzi, czy szkoła spełniła oczekiwania rodziców i dzieci
  - na koniec trzeciej klasy – podsumowanie pierwszego etapu edukacyjnego;
- wywiady z rodzicami
- arkusze diagnostyczne, ewaluacyjne sporządzane przez nauczyciela na potrzeby swojej klasy
- testy osiągnięć dzieci
- obserwacje i opisy zachowań dzieci, umiejętności, postaw, przebiegu zajęć

- analiza wytworów dzieci (prac plastycznych, technicznych, wypowiedzi, form teatralnych, współpracy w grupie, współzawodnictwo w czasie zajęć ruchowych itp.)
- analiza dokumentów i zapisów w dzienniku lekcyjnym.

VIII. STRONY INTERNETOWE DLA NAUCZYCIELI

Specjalnie dla nauczycieli (w formie serwisów www) gromadzone są informacje dotyczące metodyki nauczania przedmiotów. Tutaj nauczyciele mogą dzielić się doświadczeniami i prezentować własny warsztat pracy. W sieci dostępne są podręczniki internetowe. Dzięki hipertekstowej strukturze można w prosty sposób zapoznać się z ich zawartością. Internet umożliwia ponadto dostęp do baz danych przydatnych nauczycielom.

Edukacyjne strony www dla nauczycieli

Lp.	Adres strony	Zawartość strony
1.	www.profesor.pl	serwis edukacyjny
2.	www.oeiizk.edu.pl	serwis edukacyjny
3.	www.interklasa.pl	serwis edukacyjny
4.	www.oswiata.org.pl	serwis oświatowy
5.	www.szkola.net	serwis edukacyjny
6.	www.men.gov.pl	strona Ministerstwa Edukacji Narodowej
7.	www.glos.pl	witryna czasopisma „Głos Nauczyciela”
8.	www.juka.edu.pl	strona wydawnictwa Juka
9.	www.ukie.gov.pl	strona Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej
10.	www.encyklopedia.pl	WIEM Wielka Internetowa Encyklopedia Multimediałna
11.	www.ling.pl	słownik języków obcych, np. angielskiego, francuskiego, niemieckiego
12.	www.origami.pl	witryna Polskiego Centrum Origami
13.	www.mat.uni.torun.pl	konkursy matematyczne, m.in. Kangur
14.	homepage.interaccess.com/~netpol/POLISH/historia/histmain.html	strona zawiera krótki rys historii Polski, mapy historyczne, przykłady herbów miast, poczet królów polskich wg Jana Matejki i inne materiały, które mogą stanowić pomoc w prowadzeniu lekcji historii zarówno w szkole średniej, jak i podstawowej
15.	www.cke.edu.pl	strona Centralnej Komisji Egzaminacyjnej
16.	www.nauczaniezintegrowane.pl	strony z materiałami dydaktycznymi dla kształcenia zintegrowanego
17.	http://kampinoski-pn.gov.pl	strona Kampinoskiego Parku Narodowego i linki do pozostałych parków narodowych w Polsce
18.	www.bezpiecznaszkola.pzu.pl	strona poświęcona bezpieczeństwu na ulicy

19.	www.otopjunior.org.pl	strona Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków
20.	www.dzieci.com.pl/	strona przygotowana dla najmłodszych, można ją wykorzystać podczas zajęć w świetlicy lub innych zajęć pozaszkolnych z najmłodszymi dziećmi – znajdują na niej m.in. układanki, portrety, opowiadania; strona ta w wesoły i pouczający sposób pozwoli dzieciom zapoznać się zarówno z komputerem, jak i Internetem
21.	www.edujr.prv.pl	strony z materiałami dydaktycznymi
22.	www.oskwarek.pl	strony z materiałami dydaktycznymi
23.	www.literka.pl	internetowy magazyn publikacji „literka.pl”
24.	publikacje.lo-zywiec.pl/	awans, publikacje, porady
25.	www.edukacja.edux.pl	publikacje nauczycieli
26.	www.gonciarz.eu	publikacje, programy interaktywne, sprawdziany
27.	www.erys.pl	kształcenie zintegrowane – gry i zabawy dla dzieci dotyczące lasu
28.	http://www.slownik-online.pl/index.php	słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych Władysława Kopalińskiego
29.	http://www.snep.edu.pl/	strona Stowarzyszenia Nauczycieli Edukacji Początkowej
30.	www.ortofrajda.pl	materiały dla nauczycieli i uczniów dotyczące nauczania ortografii
31.	www.eduforum.pl/	portal edukacyjny
32.	www.superkid.pl	różnorodne ćwiczenia interaktywne i karty pracy do wydrukowania
33.	www.dyktanda.net/	interaktywne dyktanda
34.	www.przedszkolaki.sieciaki.pl/	gry i zabawy dla dzieci
35.	www.eduseek.interklasa.pl/dzieci/	gry dla dzieci

ZAKOŃCZENIE

Szkoła to najważniejsze miejsce zdobywania wiedzy, poznawania życia społecznego i nabywania umiejętności funkcjonowania w grupie. Nauczyciele powinni nauczyć dzieci współdziałania, współpracy, wspólnego rozwiązywania problemów, pracy w zespole. Kształtować umiejętności społeczne, w których istotna jest szlachetna rywalizacja i godzenie się z porażką. Marzeniem jest, by szkoły były placówkami bezpiecznymi, przyjaznymi, mądrze tolerancyjnymi, w których nauczyciele dokładają wszelkich starań, aby uczniowie stawali się jednostkami samodzielnymi, odpowiedzialnymi za siebie i innych. Dzieci mają nauczyć się, jak godzić wolność własną z wolnością innych w myśl poszanowania praw człowieka.

Nauczyciele powinni stworzyć odpowiednie warunki i motywować dzieci do działań poszukiwawczych, nauczyć współpracy w grupie i przygotować do wykorzystywania wiadomości i umiejętności w życiu codziennym. Uczniowie stają się wtedy autentycznymi współgospodarzami szkoły dbającymi o porządek i bezpieczeństwo. Rodzice natomiast są świadomi swojej wspomagającej roli dla szkoły we wszystkich jej poczynaniach wychowawczych.

Podmiotem wszelkich oddziaływań wychowawczych w placówce jest dziecko, któremu stwarzamy jak najlepsze warunki do wszechstronnego rozwoju, atmosferę wzajemnego zrozumienia, zaufania i przyjaźni. Tyko w relacjach przyjaciół – przyjaciół możemy mówić o mądrej miłości, tak bardzo dzieciom potrzebnej i tak silnie wspierającej wychowanie. Należy zmierzać do osiągnięcia samodzielności dzieci w dochodzeniu do dobra w jego wymiarze indywidualnym i społecznym. Bardzo ważne jest:

- uczenie się, jak godzić dążenia do osiągnięcia dobra własnego z dobrem innych, ze szczególnym zwróceniem uwagi na bezpieczeństwo
- rozwijanie samodzielności, poczucia odpowiedzialności za siebie i innych, rozumiane jako podstawowe dobro jednostki i społeczności
- uczenie się godzenia wolności własnej z wolnością innych, z poszanowaniem praw człowieka.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1. Arkusz zachowania uczniów

Nauczyciel obserwuje dziecko i każdego dnia w tygodniu zajęć dorysowuje odpowiednią buźkę

Data	Praca na lekcji	Zachowanie na lekcji	Zachowanie w czasie przerw	Zachowanie na wycieczkach
				
				
				
				
				
				
				
				
				
				

Załącznik 2. Przykładowa ankieta dla rodziców

Ankieta dla rodziców uczniów klas II–III

Szanowni Państwo!

Pragniemy poznać Państwa opinię na temat naszego życia szkolnego. Pozwoli nam to lepiej zaplanować pracę Samorządu Szkolnego klas I–III. Prosimy podkreślić wybrane propozycje lub dopisać własne w wykropkowanych miejscach.

1. Jakie tematy powinny być poruszane na apelach szkolnych?

- a) zmiany zachodzące w przyrodzie na przykładzie pór roku
- b) święta narodowe
- c) tradycje świąteczne
- d) spotkania z baśniowymi postaciami
- e) bezpieczeństwo
- f) akcje ogólnopolskie: Sprzątanie Świata, Dzień Ziemi, Dni bezpiecznego Internetu.
- g) inne .....

2. Czy uczestniczą Państwo w zajęciach organizowanych na przykład pod hasłem „Otwarte drzwi”?

- a) TAK
Dlaczego? .....
- b) TAK
Dlaczego? .....

3. W jakim konkursie chętnie wzięłoby udział Państwa dziecko?

- a) plastycznym
- b) literackim
- c) czytelniczym
- d) ortograficznym
- e) ekologicznym
- f) recytatorskim
- g) piosenkarskim
- h) komputerowym
- i) sportowym
- j) matematycznym
- k) innym (jakim?).....

4. W jakich wycieczkach Państwa dziecko uczestniczy najchętniej?

- a) lekcje muzealne
- b) wycieczki przyrodnicze
- c) wycieczki rekreacyjne
- d) wyjścia do kina, teatru, galerii
- e) inne .....

Dziękuję za wypełnienie ankiety (ankieta ma charakter anonimowy)

Załącznik 3. Przykładowa ankieta dla dzieci

Ankieta dla uczniów klas II–III

Witaj!

Chciałabym poznać Twoją opinię na temat naszego życia szkolnego. Jest dla mnie bardzo ważna, dlatego pomyśl, zanim udzielisz odpowiedzi. Podkreśl wybrane propozycje lub dopisz swoją w wykropkowanych miejscach.

1. Jakie tematy powinny być poruszane na apelach szkolnych?

- a) zmiany zachodzące w przyrodzie na przykładzie pór roku
- b) święta narodowe
- c) tradycje świąteczne
- d) spotkania z baśniowymi postaciami
- e) bezpieczeństwo
- f) akcje ogólnopolskie: Sprzątanie Świata, Dzień Ziemi, Dni bezpiecznego Internetu.
- g) inne .....

2. Czy lubisz zajęcia z rodzicami, tzw. „Otwarte drzwi” ?

- a) TAK
Dlaczego? .....
- b) TAK
Dlaczego? .....

3. W jakim konkursie chętnie wziąłbyś udział?

- a) plastycznym
- b) literackim
- c) czytelniczym
- d) ortograficznym
- e) ekologicznym
- f) recytatorskim
- g) piosenkarskim
- h) komputerowym
- i) sportowym
- j) matematycznym
- k) innym (jakim?).....

4. W jakich wycieczkach chętnie uczestniczyłbyś?

- a) lekcje muzealne
- b) wycieczki przyrodnicze
- c) wycieczki rekreacyjne
- d) wyjścia do kina, teatru, galerii
- e) innych .....

Dziękuję za wypełnienie ankiety (ankieta ma charakter anonimowy)

Załącznik 4. Przykładowe arkusze oceniające poziom umiejętności dzieci w poszczególnych klasach: S – super, D – dobrze, N – nie opanował

Klasa I

Imię i nazwisko ucznia	Osiągnięcia								
	Czytanie			Poziom graficzny			Liczenie		
	S	D	N	S	D	N	S	D	N

Klasa II

Imię i nazwisko ucznia	Osiągnięcia														
	Czytanie			Poziom graficzny			Ortografia			Technika rachunkowa			Rozwiązywanie zadań		
	S	D	N	S	D	N	S	D	N	S	D	N	S	D	N

Klasa III

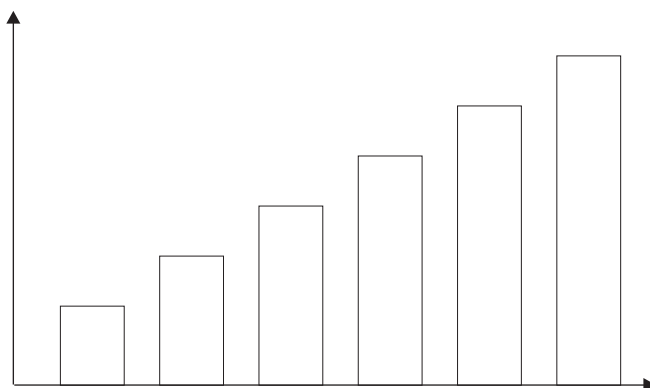
Imię i nazwisko ucznia	Osiągnięcia														
	Wypowiedzi pisemne			Czytanie ze zrozumieniem			Ortografia			Technika rachunkowa			Rozwiązywanie zadań		
	S	D	N	S	D	N	S	D	N	S	D	N	S	D	N

Załącznik 5. Przykładowy arkusz oceniający zachowanie dzieci
 S – super, D – dobrze, N – niewłaściwie

Imię i nazwisko ucznia	Zachowanie		
	S	D	N

Załącznik 6. Karty ewaluacyjne po przeprowadzonych zajęciach

Czy dzisiejsze zajęcia podobały ci się? Zamaluj właściwą kolumnę.

Jak się czujeś/czulaś podczas dzisiejszych zajęć? Zamaluj właściwą minkę.

